

Iz tega izvira resnica, da mora državljansko pravo v svojem znotranjem in bistvenem zapopadku se prileči različnim potrebam in lastnostim narodov in da se razglasuje in rabi v sodnijah in sploh v pravniskem življenju vsakega naroda v njegovem jeziku, ker le tako pravo se zamore imenovati národno. Če se v tej zadevi stavi en narod čez druge njemu sužne, — če en narod le sprijemlje in vživa postave v svojem jeziku, drug pa v ptujem, je le pravica in pravičnost v državi za en narod, — za druge je krivica in krivičnost.

Slavni Gospodje! pri takem ravnanju pa leži tudi namen narodov na tleh.

Dokazano je brez več potrebnih dokazov, da narodni jezik je telo za postave, njih zapopadek je duša, in da le postava, ki ima svojo narodno dušo in svoje narodno telo, je živa za sleherni narod.

To premišljevanje ni enostransko in ne izvira iz prenapetega rodoljubja, temveč iz prvega pravila, da namen narodov je naloga države in da noben narod se ne more pravično soditi v ptujem jeziku, po ptujih njemu ne razumljivih postavah.

Zato, slavni Gospodje! mora biti našega društva namen, ravno v tem obziru za naš narod skrbeti, če hoče imeti pravo veljavo.

Da naš narod je pravdoljuben in trmast v pravnih rečeh, se očita nam na sramoto, ker se ne pomisli, da tega vzrok ne leži v značaju naroda našega, temveč v dozdanji neprimerni osnovi, po kateri imeli smo večidel postave le v ptujem jeziku in pa nenarodske sodnije.

Skušnja moja dozdana me že dostojno uči, da prežalosten je stan naših selanov, katerim se „justitia“ govori v nerazumljivem jeziku in se jim najimenitnejše pravice o njih blagu in imetju izročujejo s pismom v ptujem jeziku složenim.

Marsikteri misli, da v takem pismu so redno in varno zagotovljene pravice njegove, pa ima v njem zakrito pošast, ki v poznejem času izbudi se za njega prestrašno ter seže neusmiljeno po blagu njegovem, da večidel vsa modrost, vse prizadetje pravdosrednikov, vsa poštenost sodnij in vsa dobrota postav ne more panati več te pošasti, ki jo je izročil in položil v pismo pisar ali iz pomankljivega porazuma ali iz zvižanosti ali iz še hujih nagibov. Ne samo imetje, tudi poštenost, prostost in celó življenje zna priti pri takem sodništvu v nevarnost, kar nas učijo nesrečne skušnje mnogotere. *)

Pravičnost in sodnijam potrebni zaup zahteva, da postave postanejo žive, kar pa zamorejo biti le tedaj, če se v narodnem jeziku oznanjujejo in izpeljujejo.

Taka postava bode tehtnica pravičnosti vsakemu, tehtaje pravo jednako in gotovo; taka postava bo trdnjava vsakemu državljanu za varstvo imetja in bitja, od ktere bode odletel naskok krivičnih protivnikov; taka postava bode braniven meč in varovaven škit v roki slednjega; taka postava bode gorko in budivno solnce večne pravice za srca in vesti, da v njih bodo vstajale le poštene misli in namere in da tako se poblazijo vsi avstrijski narodi.

Če se bodo zamogli razvijati narodi vsi v solncu enakopravnosti, kmalo bodo dosegli enako stopnjo omike in razjasnjenja. Tako se bode prava pragmatična edinost dosegla v poglavitnih rečeh in pojednačil znotranji bistveni zapopadek — duša postav.

To moremo želeti, ker taka jednakost in edinost je naravna.

Kakor v človeškem srcu ogreva in čisti se krv, ki po raznih pretaka se žilah, — tak bode se v naši lepi državi,

ki je srce vseh evropejskih narodov, misel človečanstva in enakopravnosti vsem narodom voditeljka izbudila, ogrevala in vodila življenje složno, pomirivši vse svade in boje.

To doseči je velika namemba Avstrije — velike narodov družine.

Civilno pravo je podlaga pravičnosti; pravičnost nas uči spoštovanje in ljubezen do človeške vrednosti in prave svobode, — za tema moramo hrepeneti, ker v njih leži prava sreča narodov; zato se vzdiguje meni in gotovo tudi vsem pričujočim slavnim gospodom iz globočine srca doneči glas: Slava vladarjem in pravaučenim možem, ki so ustanovili ali pojasnili civilno pravo! Ohrani Bog vsem narodom pravično Avstrijo! Obdrži Bog in okrepi nam svobodno ustavo! Blagoslovi Bog našega Gospoda in Cesarja!

Domače slovstvo.

Cvetje iz domačih in tujih logov, ki ga izdaja gosp. prof. Janežič v Celjovcu, je prišel 3. vezek na svetlo, kateri obsega nadaljevanje Cegnarjevega prevoda Schillerjevega V. Tell-a. Beseda v težkem tem prevodu gosp. Cegnarju tako gladko teče, da je res veselje, in prevod slovenski se izvira nemškega tako naravno oprijema, da isti duh klasičnosti veje v tem in unem. — Potlej pa pravite, da jezik slovenski je reven, neomikan! Reve, strašne reve ste le vi, katerim je „krajnska špraha“ rubikon, čez ktere ga ne morete.

— „Slovenski Glasnik“ v svojem listu od 1. aprila v spisu pod naslovom: „Česa je Slovencom zdaj najbolj potreba?“ ponavlja že mnogokrat izročeno željo, naj bi se osnoval dober političen časnik, pisan prav prosto in lahko razumljiv, in ki bi izhajal vsak teden le dvakrat na eni pōli. „Še bolje bi pa bilo, ako bi htele „Novice“, ki so razširjene po vseh slovenskih krajih, vsaj za sedanje razsodne dneve to prevažno nalogo prevzeti.“ — Spodobi se, da prijaznemu temu vabilu tudi odkritosrčno odgovorimo, da prav radi bi to storili, ako bi le mogli. Al kdor naše mnogostranske opravila pozna, nam bo rad priznal, da nam je to nemogoče. Vredovati se dajo časniki res tudi tako, da vredništvo nima prevelikega dela; al naša vest je tako tanka v tem, da to, za kar smo mi odgovorni, tudi mi storimo vse. In večkrat smo že rekli, da le težkega srca bi se ločili od onega polja, na katerem so „Novice“ blizo 20 let za narod delale. Al potrebo velikega političnega časnika tudi mi živo živo čutimo; zato bi želeli, da gosp. M. Vilhar, ki je ravnokar prosil za dovoljenje novega političnega časnika, bi namesto enkrat v tednu svoj list izdajal saj dvakrat na teden, da bi se spolnile že tolikrat in od toliko strani razodete želje.

Jugoslovanska književnost.

ВОЕВАНЪ СРБСКО ПОДЪ КАРАГОРЪЕМ. Pod tem naslovom je izdal v Novem Sadu marljivi ondašnji knjižar Dragutin Hinc knjižico, ktera kratko popisuje na 42 straneh junaško bojevanje Srbov pod Črnim Jurjem za svojo svobodo, ktere jim zapušenim od svojih prijatlov in po grdem izdajstvu osoda takrat še ni mogla nakloniti. — Mično je to berilo in vroče ga priporočamo vsem prijatlom jugoslavske zgodovine.

— „Podravske jež“ se imenuje nov, samo kratkočasnicam v besedi in slikah namenjen časnik v hrvaškem jeziku, ki bo v Varaždinu izhajal 3krat v mescu in veljal 3 gold. 40 kr. za pol leta. Pokusni, lepo opravljeni list je že prišel na svetlo. Gradiva novemu listu manjkalo ne bode in tudi iz Slovenskega bo „Jež“ marsiktero humoresko lahko pritiral. Priporočamo ga vsem našim čitateljem, ki razumejo hrvaški.

*) Popolnoma nasproti temu — dragi gospod doktor! — pa misli „Triesterčni“ dopisun, ki jo je te dni pod naslovom „Slov. Gerichtssprache“ vse drugače zakrožil; al kdo more pričakovati kaj drugega od človeka, kteremu je strast že zdavnej možgane zmešala! Vred.